

Preambulum

Radácsi György

Kálvin János, az Isten küldötte

Ott a Genfi-tó partján, abban az Istentől kívánatossá teremtett szép világban, ott nyugszik a hős – kemény csaták után. Milliók hálás emlékezése keresi jelentelen sírját, lába nyomait; a hajlékot, amelyben nagy lelke vívódott önmagával, Istentől keblébe oltott szenvedelmeivel; a templomot, amelyben az Isten-ige kétélű fegyverét olyan ellenállhatatlan erővel villogtatta, ahol félelmet nem ismerő szíve az emberiség újjászületéséért gerjedezett, ahol nagy tettek fel-szentelt ereje megdicsőítette magát a sok méltatlan szenvedésben és a közjóra gyümölcsöző sok diadalomban.

A világ reformátusainak szíve ott dobog e napokban a Kálvin János világhí-rű csataterén s ahol egy öntudatos kálvinista van a föld kerekén, az mind együtt érez, együtt lelkesedik és imádkozik ama szerencsésekkel, akiket jó sorsuk oda segített a próféta sírjához s akik testi szemeikkel láthatják az ő halhatatlansá-gának bizonyosságait.

Az Isten, akinek olyan csodálatos hűséggel szentelte életét, tudását, acélos akaratát, nem engedte, hogy az ő prófétája rothadást lásson; nem engedte, hogy a kérlelhetetlen ellenség, a mindig ólálkodó, a szüntelen fondorkodó, homályba borítsa azt a küzdelmes nagy alkotást, amely világ szerinti nagy em-léke a Kálvin nevének. Nemcsak ezt nem engedte, hanem amit rákentek erre az alkotásra s ennek elsőrendű eszközére az irigy századok és a törpe embe-rek – mindazt a gyalázatot is lemosta úgy, hogy ma a református egyház és a Kálvin János neve tisztábban és fényesebben áll az igazságkereső világ előtt, mint valaha.

Négyszáz év tanúbizonysága kiáltja, hogy: igen!

Dicsőség érte Néked, Isten!

Aki csak egyetlen komoly pillantást vet a Kálvin élettörténetébe, lehetetlen annak nem éreznie, hogy ezt a férfiút az Isten küldötte, ennek a lelkét az Isten akarata irányozta, az ő szentlelke termékenyítette és tette rettenthetetlenné és szolgálatára, az áldozatra, az önfeláldozásig fokozódó s mindhalálíg tartó cso-dálatos, szinte emberfeletti küzdelemre és hűségre.

Az Isten-kéz viszi-vonja ifjúságának szárnyakat bontó, elmét, lelket edző változataiba és kísértései közé. Ez kényszeríti, hogy szóljon, tiltakozzék s hogy a világ nagyaival is szellemi kardot mérjen s hogy megálljon a vészben, vihar-ban, az oroszlánok vermében, a fenevadak rengetegében és csak Isten előtt hajoljon meg és nem ember vagy emberek előtt.

A mesterségesen félrevezetett s a hamis elméletektől megrészegült világból Istennek tetsző, jó cselekedetekre igyekező népet alkotni, a társadalomban az Isten lelkét emelni vezérlő lélekké; az emberi szilaj vágyak és indulatok meg-fékezésével élő templommá alakulni át – ez volt az ő eszménye s ez eszmény

szolgálatára szentelte nagy elméjét, óriási tanultságát, vaslogikáját, isteni tűz által tisztított ajakát, hihetetlenül termékeny tollának meggyőző, bűvölő s új irodalmi irányt jelölő erejét, tüzét és fényét.

Egy új Jeruzsálem, amelyben az Isten együtt lakik az ő teremtményeivel s megszenteli azok szívét, gondolkodását és cselekedeteit – ez volt az ő álma. Össze kellett ütköznie ez álom valóságáért vívott küzdelmeiben mindazokkal, akik jobban szerették a világot, mint Istent és az ő Krisztusban kijelentett akaratát. – Ennek a szent harcnak vívása volt az ő földi rendeltetése.

Négyszáz év tűnt el az ő születése óta. Emberöltők jöttek, mentek; elméletek keltek-vesztek; új eszményeknek új prófétái támadtak; de a Kálvin eszményeivel nem bírtak a századok s a keresztyénségnek az az alakulata, amelyet ő tartott Isten szerintinek, ma is az. Az a közösség, amelyben ő a földi embert Istennel kívánta egybefűzni, ma is eszmény, ma is szomjúhozni való földi jó.

A genfi zárandokok nem a holt Kálvin sírjához sereglenek tehát, hanem az eszméiben és eszményeiben élő pap, próféta és apostol üdvözlétére. Isten nem engedi, hogy az ő szolgálói felett diadalt üljön a halál! – A világ tombolhat, a felekezeti elfogultság kígyói sziszeghetnek, a kárhoztatás kevély szózata döröghet bárhonnan, a szúnyogok raja csíphet, donghat, a libertinusok új és újabb hadserege véres csatára fenekedhetik: de Kálvin János nevének s neve dicsőségének nem árthatnak immár az emberi bölcsesség hihető beszédei és fondorlatai.

Négyszáz év bizonyítja, hogy nem.

Dicsőség érte Néked, Isten!

Vallásos nagy hite ott él, hat, alkot az ő nevéről is szívesen nevezett ref. egyház társadalmában; egyházalkotmányának szelleme ott lüktet a szabad népek polgári alkotmányában; erkölcsi elvei, egész lényének fenséges komolysága jellegzetesen rányomták bélyegüket a ref. egyházzal szorosabb kapcsolatban álló s nehezen alkuvó ref. keresztyénekre; írói alkotásai felett nem térhet napirendre a szentírás-magyarozó, nem a hitelvek kutatója, mérlegelője, nem a nyelvész és a latin és francia irodalom történetének bűvárlója. Neve nincs kötve néphez, nemzethez, eszméi nincsenek korlátolva Franciaországra, az ő szülőhazájára, nincsenek Genfre s az egész Helvétiaira sem, az ő szellemének közvetlen gyümölcsös kertjeire. Ő az egész művelt nagyvilágé, mert az egész nagyvilágot beragyogta lelke fényességével.

Mi magyarok, mi magyar nemzet – ha őszintén akarnánk vallani – felekezeti különbség nélkül örökös adósai vagyunk az ő világreformátori szellemének ...

Oh, vajha mind melegebben ölelnők magunkhoz Kálvinból azt, ami benne öröklétre hivatott! Oh, ha az ő születésének 400-ados évfordulója az újjászületés fürdőjévé lenne közöttünk mindazokra, akik hit nélkül vagy ingadozó hittel botorkálnak s akik erkölcsi életükre nézve iránytalanul s Istenhez kalauzoló iránytű nélkül vergődnek és bolyonganak!!

Kálvin János négyszázados szelleme, légy örökre áldott s légy áldássá ref. egyházunkra, nemzetünkre, az egész világra! Hirdessék neved újabb és újabb századok és sok ezer év – a nagy Isten dicsőségére!

Radácsi György (1846–1928) sárospataki teológiai tanár, bibliafordító, irodalomtörténész írása 1909-ben készült, Kálvin János születésének 400. évfordulóján. Megjelent: In: Sárospataki Ref. Lapok 1909. 28. sz., valamint In: *Emlékjelek, bizonyságok*. Összegyűjtött dolgozatok. III. kötet. Írta: Radácsi György sárospataki teológiai tanár, Sárospatak, 1928.

A szerzőről lásd a szakirodalmi munkásságát is áttekinthető összeállítást: Marton János (szerk.) [1928]: *Radácsy-emléklapok*. Kiadja a Sárospataki Református Lapok Szerkesztősége, Sárospatak, 49 o. (Nevét y-nal a halála utáni időszakban írták, így a hivatkozások 1928 óta mindkét változatban előfordulnak.) E közlés magyarázatát lásd: Dr. Koncz Gábor a Napút jelen számában közölt írásában.

ÜRES SÍR